

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **J. Š.**, bývajúcej v P., proti odporcovi **A. Š.**, bývajúcemu v P., **o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností na čas po rozvode k maloletej A. Š., nar. X.**, vedenej na Okresnom súde Prievidza pod sp.zn. 9 C 135/2007, o dovolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 24. júna 2009 sp.zn. 5 Co 151/2009 takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Navrhovateľke náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Prievidza rozsudkom z 26. marca 2009 č.k. 9 C 135/2007-159 rozviedol manželstvo účastníkov **A. Š.** a **J. Š.** uzavreté v P. dňa **X.**, zapísané v knihe manželstiev matričného úradu P. vo zväzku **X.**, ročník **X.**, strana **X.**, pod poradovým číslom **X.**. Maloletú **A. Š.** zveril do osobnej starostlivosti matky. Odporcovi uložil povinnosť platiť na výživu maloletej od právoplatnosti rozsudku 100 eur mesačne, ktoré bude posielat' vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky. Styk otca s maloletou upravil každý párnny víkend v mesiaci od piatku od 15:00 hod. nepretržite do nedele do 17:00 hod., každú stredu v týždni od 15:00 hod. do 19:00 hod. a každý štvrtok v nepárnom týždni od 16:30 hod. do 19:00 hod., v každom roku od 1. júla od 9:00 hod. nepretržite do 15. júla do 20:00 hod. a od 1. augusta od 9:00 hod. nepretržite do 15. augusta do 20:00 hod.. Rozhodnutie v časti rozvodu manželstva odôvodnil tým, že zo skutkových zistení dospel k záveru, že v manželstve účastníkov je kvalifikovaný rozvrat, ktorý odôvodňuje rozvod manželstva. Na základe záverov vykonaného dokazovania, najmä znaleckých posudkov znalkyne PhDr. M. A.

a znalca PhDr. Ľ. J., Csc. ako aj návrhu kolízneho opatrovníka maloletú A. zveril do osobnej starostlivosti matky, pretože maloletá je mentálne vybavená a má adaptačné schopnosti na prijatie zverenia do osobnej starostlivosti matky napriek jej vôli byť v osobnej starostlivosti otca. Pri určovaní vyživovacej povinnosti prihliadol na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa stará a nakoľko výška výživného nebola medzi nimi sporná, výšku 100 eur považoval za primeranú aj k potrebám maloletého dieťaťa. Keďže rodičia sa nevedeli dohodnúť o primeranom rozsahu styku otca s maloletou, pri jeho úprave znova vychádzal zo záverov kontrolného znaleckého posudku, v ktorom znalec uviedol, že z hľadiska osobnostného vývinu maloletej je dôležité, aby maloletá mala naďalej stály kontakt s otcom. Rozsah styku upravil v čo najširšom rozsahu tak, aby sa u maloletej budoval pocit stáleho miesta a s tým súvisiaci režim, povinnosti, prípravy do školy, vykonávanie jednoduchých domácich prác. O trovách konania rozhodol s poukazom na ustanovenie § 144 prvá veta O.s.p.

Na odvolanie žalovaného proti rozsudku prvostupňového súdu v časti o zverení maloletej do starostlivosti matky a o úpravu styku s maloletou Krajský súd v Trenčíne rozsudkom z 24. júna 2009 sp.zn. 5 Co 151/2009 rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny s poukazom na ustanovenie § 219 O.s.p. potvrdil. V celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením súdu prvého stupňa, na ktoré zároveň odkázal. Uviedol, že nezistil pochybenia na strane súdu prvého stupňa v otázke zverenia maloletej do výchovy matky, pri stanovení výšky výživného ani pri otázke úpravy styku otca s maloletou, ktorý je upravený dostatočne široko v súlade so závermi oboch znaleckých posudkov. O trovách konania rozhodol s poukazom na ustanovenie § 224 ods. 1 v spojitosti s ustanovením § 146 ods. 1 písm. a/ O.s.p.

Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne napadol odporca dovolaním. Uviedol, že dovolanie podáva „v zmysle § 238 ods. 4 O.s.p., podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozsudkom vo veciach zákona o rodine, kde dochádza k obmedzeniu alebo pozbaveniu rodičovských práv a povinností alebo k pozastaveniu ich výkonu a priznaniu rodičovských práv a povinností mal. rodičovi dieťaťa.“ Tiež uviedol, že dovolanie podáva aj z dôvodu uvedeného v ustanovení § 237 písm. f/ O.s.p., s tým, že postupom odvolacieho súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Uviedol, že vo svojom odvolaní predložil odvolaciemu súdu dôkazy, existenciou ktorých sa odvolací súd nezaoberal. Postup súdu, v ktorom neposúdi dôkazy navrhnuté druhou stranou a v odôvodnení sa k nim vôbec nevyjadrí považoval

za odňatie možnosti konať pred súdom. Ako ďalší dovolací dôvod uviedol ustanovenie § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., podľa ktorého je konanie postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Táto vada podľa neho spočívala v tom, že odvolaciemu súdu v odvolaní navrhol vykonanie ďalších dôkazov a poukázal aj na nové dôkazy a na vady konania súdu prvého stupňa. Uviedol, že odvolací súd jeho návrhy odmietol a novými dôkazmi sa nezaoberal. Jedným z dôkazov, ktoré bolo možné odvolacím súdom vykonať, bol aj výsluch maloletej, ktorý ani odvolací súd ani súd prvého stupňa nevykonali.

Navrhovateľka navrhla dovolanie odporcu zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré v zmysle § 236 a nasl. O.s.p. možno napadnúť dovolaním.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p., dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. Podľa ustanovenia § 238 ods. 4 O.s.p. ale dovolanie nie je prípustné vo veciach upravených zákonom o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov okrem rozsudku o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva alebo o osvojení.

Odporca nenáležite vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 238 ods. 4 O.s.p. argumentujúc tým, že právny vzťah, ktorý je predmetom súdneho konania, spadá

do okruhu výnimiek vyplývajúcich z tohto zákonného ustanovenia, na ktoré sa neprípustnosť dovolania nevzťahuje.

Z vyššie citovaného zákonného ustanovenia § 238 ods. 4 O.s.p. vyplýva, že právna úprava neprípúšťa dovolanie vo veciach upravených Zákomom o rodine. Z tejto neprípustnosti však vyníma veci, ktoré sa týkajú: 1/ obmedzenia alebo pozbavenia rodičovských práv a povinností, 2/ pozastavenia výkonu rodičovských práv a povinností, 3/ priznania rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, 4/ určenia rodičovstva, 5/ zapretia rodičovstva a 6/ osvojenia.

Ako je zrejmé z dovolaním napadnutého výroku rozhodnutia odvolacieho súdu („v časti zverenia do osobnej starostlivosti matky a úpravu styku s maloletou“), predmetom súdneho konania a rozhodnutia bola úprava styku s maloletým dieťaťom v zmysle ustanovenia § 36 ods. 1 Zákona o rodine, podľa ktorého rodičia maloletého dieťaťa, ktorí spolu nežijú, môžu sa kedykoľvek dohodnúť o úprave výkonu ich rodičovských práv a povinností. Ak sa nedohodnú, môže súd aj bez návrhu upraviť výkon ich rodičovských práv a povinností, najmä určí, ktorému z rodičov zverí maloleté dieťa do osobnej starostlivosti.

Tento predmet konania nemožno podriaďiť pod výnimku z neprípustnosti dovolania spočívajúcu v pozastavení výkonu rodičovských práv a povinností, ani v určení rodičovstva, ani v zapretí rodičovstva a napokon ani v osvojení. Bolo by ho možné subsumovať iba pod výnimku z neprípustnosti dovolania spočívajúcu v obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností za predpokladu, že by súd zakázal styk rodiča s dieťaťom, lebo obmedzenie, prípadne zákaz styku rodiča s dieťaťom je špecifickou formou obmedzenia rodičovských práv. V zmysle ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky však samotnú úpravu styku rodičov s dieťaťom z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 238 ods. 4 O.s.p. nemožno považovať za obmedzenie alebo pozbavenie rodičovských práv a povinností (R 55/1996), takže dovolanie proti takémuto rozsudku nie je prípustné.

Výnimku z neprípustnosti dovolania napokon nemožno vidieť ani v tvrdení, že dovolaním napadnutým rozsudkom bolo rozhodnuté o priznaní rodičovských práv a povinností. Pokiaľ právna úprava vyníma z neprípustnosti dovolania veci týkajúce sa priznania rodičovských práv a povinností, ide jednoznačne o priznanie rodičovských práv

a povinností maloletému rodičovi dieťaťa. Spôsobilým predmetom dovolacieho konania je len také rozhodnutie, resp. rozsudok, ktorý je vydaný v osobitnom konaní vo veci starostlivosti súdu o maloletých v zmysle ustanovenia § 176 a nasl. O.s.p., a ktorého predmetom bolo priznanie rodičovských práv a povinností takémuto (maloletému) rodičovi dieťaťa (staršiemu ako 16 rokov) v určitom konkrétne vymedzenom rozsahu vo vzťahu k osobnej starostlivosti o dieťa. I keď úprava styku rodiča s maloletým dieťaťom je jednou zložkou rodičovských práv a povinností vo vzťahu osobnej starostlivosti o dieťa, z hľadiska prípustnosti dovolania (resp. z hľadiska výnimky z neprípustnosti dovolania podľa § 238 ods. 4 O.s.p.) má príslušnú relevanciu len ak sa týka maloletého rodiča. V prejednávanej veci o takýto prípad nejde, lebo obidvaja rodičia maloletého dieťaťa sú plnoletí (obdobne napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. októbra 2006 sp.zn. 1 Cdo 229/2006).

Vychádzajúc z uvedeného treba ustáliť, že dovolanie odporcu podľa ustanovení § 238 O.s.p. nie je prípustné.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie podmienok prípustnosti dovolania, ale sa zaoberal aj otázkou, či podané dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p.

Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie v ktorom bolo vydané je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodutej alebo už prv začatého konania, nedostatok návrhu na začatie konania, ktorý podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Odporca procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdil a existencia týchto väd nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Odporca namieta, že prvostupňový súd ani odvolací súd nevykonali dôkazy, ktoré navrhol a v odôvodnení svojich rozsudkov sa k nim vôbec nevyjadrili, čím konanie zaťažili

vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. a inou vadou konania v zmysle § 241 ods. 1 písm. b/ O.s.p.

Predmetnému dôvodu dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. sú vlastné tri pojmové znaky: 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov (napr. II ÚS 102/04, 5 Cdo 102/01, 5 Cdo 93/2000). O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O taký prípad v prejednávanej veci nejde z dôvodu, že odvolací súd pri prejednávaní a rozhodovaní veci postupoval v súlade s právnymi predpismi a odporcovi neznemožnil uplatniť procesné práva priznané mu právnym poriadkom na zabezpečenie jeho práv a oprávnených záujmov.

K námietke odporcu, že súdy nevykonali ním navrhnuté dôkazy, dovolací súd uvádza, že nevykonanie dôkazov podľa návrhov alebo predstáv účastníka nie je postupom, ktorým sa mu odníma možnosť konať pred súdom, lebo rozhodovanie o tom, ktoré dôkazy budú vykonané, patrí výlučne súdu, a nie účastníkovi konania (§ 120 ods. 1 O.s.p.). Ak súd niektorý dôkaz nevykoná, môže to viesť nanajvýš k jeho nesprávnym skutkovým záverom a teda v konečnom dôsledku aj k nesprávnemu rozhodnutiu, nie však k zmätočnosti rozhodnutia (vid' napr. aj rozhodnutia uverejnené v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky pod č. 37/1993 a pod č. 125/1999).

Odporca v dovolaní opakovane vadu konania spočívajúcu v nevykonaní dôkazov ním navrhnutých spája s inou vadou konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Iná vada konania je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Je právne relevantná, ak mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Z hľadiska dovolateľom tvrdenej existencie tzv. inej vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. treba uviesť, že dovolací súd môže pristúpiť k posúdeniu

opodstatnenosti tvrdenia o tomto dovolacom dôvode až vtedy, keď je dovolanie z určitého zákonného dôvodu prípustné (o tento prípad ale v prejednávanej veci nejde).

Vzhľadom na to, že prípustnosť dovolania odporcu nemožno vyvodiť zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, Najvyšší súd Slovenskej republiky jeho dovolanie odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní nebol odporca úspešný a právo na náhradu trov dovolacieho konania vzniklo navrhovateľke (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nepriznal navrhovateľke náhradu trov dovolacieho konania, lebo v dovolacom konaní nebol podaný návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 2. decembra 2009

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Nina Dúbravčíková